

Simone Bunse:

**SMALL STATES
AND EU GOVERNANCE**

Houndmills/Basingstoke: Palgrave
Macmillan, 2009. 290 stran.

Předsednictví Rady Evropské unie (EU) získalo více vědecké pozornosti až na konci svého dlouholetého nastavení, vzniklého v počátcích evropského integračního procesu. Na počátku 21. století se o této instituci či funkci EU objevilo více prací než v uplynulých desetiletích, což je jistý paradox. Stalo se tak totiž v okamžiku, kdy předsednictví ve svém dlouhodobém nastavení končí, tedy aspoň institucionálně. Lisabonská smlouva, která vstoupila v platnost v závěru roku 2009, totiž předsednictví poměrně zásadně mění.

Recenzovaná publikace Simone Bunseové, která se na předsednictví zaměřuje, však bilanční prací není. Autorka se ve své monografii sice motivů, které vedly Evropskou unii (lépe řečeno její členské státy) ke změně nastavení předsednické funkce dotýká (kapitola 2 a částečně také kapitola 7), jádro textu ovšem tvoří rozbor předsednictví malých států. Simona Bunseová si za jejich reprezentanty vybrala Finsko, Belgii a Řecko. Nevěnuje se ovšem komplexnímu zhodnocení vybraných předsednictví, ale pouze jejich schopnosti ovlivnit agendu Rady EU kýženým směrem. Touto optikou autorka nahlíží také další aspekty předsednické funkce – reprezentaci Rady EU v meziinstitucionálním vyjednávání v EU, vnější reprezentaci EU či negociaci v Radě EU.

Kniha je uvozena trojicí teoretických kapitol. Simone Bunseová v nich zaprvé představuje svůj výzkum, jeho limity, možnosti a teoretické nastavení. Dlužno v této souvislosti dodat, že monografie je ukotvena v teorii nového institucionalismu, s jehož postuláty text pracuje. Ve druhém oddílu se

autorka věnuje historickému vývoji předsednictví a jeho pomyslnému „místu“ v institucionální struktuře EU. Třetí teoretický úsek zpracovává možnosti předsednictví jako určovatele agendy Evropské unie, a to s důrazem na možnosti malých států.

V teoretických kapitolách je práce Simone Bunseové inspirující a pro zájemce o studium předsednictví, vyjednávání v EU či institucí bezesporu přínosná. Koncentrací na jedno dílčí téma, agendu jednání, se autorka dostala do hloubky, velkým plusem publikace je, že obsahuje řadu případů z praxe předsednictví. Ilustrací jasných a hmatatelných situací je nejenže patrné, co přesně má autorka na mysli, ale navíc kniha získává na čtivosti. Velmi konkrétní je například zohlednění podmínek pro úspěch předsednictví, kdy Simone Bunseová poukazuje na řadu vnějších a vnitřních faktorů, které mohou předsednictví ovlivnit (s. 56–58). Při větách o vnitropolitických podmínkách předsednictví, kdy autorka referuje například k situaci ve Francii v roce 1995 či ve Velké Británii v roce 1992, si čtenář nejspíše vybaví případ českého předsednictví – vyjít publikace o rok později, zcela jistě by si čeští politici získali dva tři odstavce v akademickém světě a své západní předchůdce by suverénně zastínili.

Povedené je také zpracování tří případových studií – Finska, Belgie a Řecka – které tvoří čtvrtou až šestou kapitolu monografie. Simone Bunseová u každého předsednictví vybrala vždy jednu položku z agendy vnitřního trhu a jednu předsednickou prioritu v oblasti společné zahraniční a bezpečnostní politiky a podrobně se jimi v souvislosti s možnostmi předsednictví ovlivnit tuto agendu zabývala. Například u finského předsednictví tak čtenář může sledovat, jak Finsko precizně vytvářelo projekt Severní dimenze EU řadu měsíců předtím, než jej určilo za jednu z hlavních priorit svého předsednictví. Popsány a přesvědčivě vysvětleny jsou vyjednávací strategie, které Finsko použilo

k tomu, aby nebylo během předsednictví nařčeno z toho, že na jednací stůl pokládá agendu s výrazným národním zájmem. Byť se Severní dimenze EU mohla jevit jako bezproblémový a nekonfliktní koncept (což platí také o aktivitách Finska v oblasti informační společnosti, kterou Simone Bunseová vybrala jako příklad z oblasti vnitřního trhu), autorka plasticky poukázala na opozici, kterou Finsko muselo řešit, a hlavně na to, jakou taktiku země zvolila. Velmi elegantně (a činí tak také v dalších případech) se tak vyhnula nařčení z toho, že pro dokázání toho, že předsednictví je vlivná instituce, účelově vybrala příklady, jež jí vyhovovaly.

Erudovaný a působivý dojem vystupuje také z belgického a řeckého případu. Koncept knihy, kdy autorka rezignovala na velké množství zkoumaných fenoménů a upřednostnila malý počet zemí, se ukázal jako nosný a vhodně zvolený. Stejně tak není na škodu fakt, že hlavním nástrojem, který Simone Bunseová zvolila, je deskripce. Autorka totiž zjištěné postřehy zdařile interpretuje a diskutuje, a to především se zmíněným novým institucionalismem. V této souvislosti je přínosná zejména kapitola 7, kde se autorka mimo jiné věnuje – možná příliš krátce – možným důsledkům lisabonské reformy předsednictví. Škoda je, že se aspoň v závěru publikace nepokusila zamyslet nad tím, proč malé státy umožnily to, aby byl dlouhodobý koncept předsednictví opuštěn. Z knihy je totiž patrné – a Bunseová to ostatně opakovaně tvrdí (např. s. 212–215), že předlisabonské nastavení předsednictví bylo jednak výhodné pro malé a střední země a za druhé že vyhovovalo také fungování EU. Trochu poddimenzována je také odpověď na otázku, proč bylo předsednictví klíčovým prvkem diskusí o institucionální reformě již v době vzniku ústavy (například strana 202). Simone Bunseová v této souvislosti poukazuje spíše na obecnou výhodnost „starého“ předsednictví, ale argumentací jeho odpůrců se příliš nezabývá.

Snad jediný výrazně kritický komentář lze mít k poznámkám, lépe řečeno ke způsobu, jak autorka poznámky zpracovala. Simone Bunseová je řadí všechny až na konec celé knihy, což při počtu několika stovek poznámek, odkazů a citací není nejspřávnější způsob. Čtenář je totiž nucen – chce-li se například dozvědět, kdo konkrétní výrok řekl – neustále obracet stránky. Jakkoliv legitimní a běžná, uživatelsky příjemná autorčina volba právě nebyla.

Předchozí poznámka o poznámkách v žádném případě neznamená zásadní výtku, která by snižovala kvalitu recenzované knihy. Naopak, publikace Simone Bunseové představuje velmi zdařilou analýzu předsednictví, která je přínosná pro všechny, jež zajímá svět institucí Evropské unie. K přečtení ji lze rozhodně doporučit a lze si přát, aby podobně sofistikovaná analýza vznikla také na motivy českého předsednictví.

Petr Kaniok

Fakulta sociálních studií Masarykovy univerzity

Michel Foucault:

ZROZENÍ BIOPOLITIKY

Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009. 352 stran.

Když se řekne liberalismus, většině lidí seznámených rámcově s dějinami politického myšlení vytanou patrně na mysli pojmy jako jedinec, svoboda, přirozená práva, společenská smlouva, dělba moci nebo tržní ekonomika. Dějiny liberalismu jsou pak obvykle pojímány jako více či méně úspěšné pronikání těchto konceptů a jejich konkrétních uspořádání v podobě normativních politických teorií do politické praxe, přičemž tento „příběh“ je rámován jmény jako Locke,